

Tilos a be nem érett gabonát takarmányo- zásra felhasználni!

A Közellátási hivatal felhívja a gazdák figyelmét arra, hogy a be nem érett gabona takarmányozásra való felhasználásának tilalmazása tárgyában kiadott rendelet, amely szerint a be nem érett zöld buzát, rozsot, kétszerest lekaszálni, vagy bármely más módon a földtől elválasztani, vagy legeltetés után takarmányozásra felhasználni nem szabad, ma is érvényben van. Ugyancsak hatályban van a be nem érett zab takarmányozásra való felhasználásának eltiltása tárgyában kiadott minisztériumi rendelet is, amely szerint a be nem érett zöld zabot lekaszálni, levágni, vagy bármely módon a földtől elválasztani és sem levágott állapotban, sem legeltetés után takarmányozásra felhasználni nem szabad. Ez a tilalom nem terjed ki az olyan zabra, amelyet más növényvel együtt szalasztakarmány céljára termesztene. Fenti rendelkezésekben foglalt tilalom alól elemi kár esetén, vagy ha a vetésnek szemtermelésre való meghagyása nem gazdaságos, a vármegyei m. királyi gazdasági felügyelőség adhat felmentést.

Ur és paraszt

Napjainkban a népi gondolat korát éljük. Az új forradalmi rendszerekben — a faszizmusban és a német nemzeti szocializmusban — a nép összessége, a nemzetiségi élet célja és értelme. A régi társadalmi megkülönböztetések mind megszűntek, a különböző társadalmi csoportok mind beleszemmisültek a nagy népi egységbe. Látjuk Németországban, hogy a junckeraszt, amely oly nagy szerepet játszott 1871-től 1914-ig, mint olyan, ni cs többé.

Rendkívül fontos kérdés, hogy milyen a magyarság társadalmi tagozódás szempontjából? A régi nemesség milyen kapcsolatban állott századokon át a néppel, valóban olyan szorosan elkülönült, más világban élő csoportot alkotott-e, mint azt általában gondolják? Milyen volt a rendiség kialakulása előtt és a rendiség megrogzítása után a magyar ur és paraszt viszonya? Ennek a rendkívül fontos és érdekes kérdésnek felel meg egy könyv Eckhardt Sándor szerkesztésében amely nemrégén került el sorok írójának kezébe. Az egyes fejezeteket a legkitűnőbb szakemberek (Sinkovics István, Szabó István, Mendöl Tibor, Bálint Sándor, Viski Károly, Orfúty Gyula, Keresztury Dezső, Kodály Zoltán) írták. A felvetett kérdések szerencsésen vannak összeállítva és az olvasó ezeknek a tanulmányoknak alapján egységes képet alkothat magának a magyar népiesség mibenlétéről.

A középkori társadalmat általában szorosan elkülönített rendekből álló megmerevített társadalomnak szokták tartani, holott nem volt az. Az átszivárgás egyik társadalmi csoportból a másikba, csaknem állandó. Oklevéltári adataink mutatják, hogy egyik oldalról „a gazdagok elszegényedtek, a nemesek paraszttokká lettek, a másik oldalról egyszerű szolgáló várnépek, kihasználva az eddigi összekötő kapcsolat szétoldódását, észrevétlenül a nemesség alakuló osztályába emelkedtek”. A

honfoglaló magyarság nemes utódainak jórésze elszegényedve lezuhan a nép közé, a legalsó dolgozó néposztályból sokan a nemesség tagjai közé emelkedtek fel. A nemességbe való bejutás az egész hűbéri és rendi korszak alatt bizonyos szelekciót, bizonyos magasabb társadalmi állapotba jutást jelentett. A középkorban nincsenek életmódban elhatárolt osztályok. A nemesség, a polgárság, a parasztság hosszú történelmi fejlődésnek és alakulásnak az eredménye. A magyar társadalom — írja Sinkovics István — a XV. századi letisztuláson keresztül haladva csak a középkor végén merevedik jogilag szétszakadó, lépcsőzetes, rendi alakulássá. Megállapítja azt is, hogy a középkori magyarság műveltségében nincsen osztálytagozódás és ezen a téren a nemesség és a parasztság között nem ismerhető fel szakadás.

Az általában jómódu magyar parasztság keserősége 1514-ben véres forradalomban tört elő, ami megpecsételte sorsát. A parasztságnak és urainak ez az összeütközése nem magyar, hanem általános európai jelenség. A lázadás következményei a parasztságra nézve rendkívül súlyosak. Verbőczy István Hármaskönyvének jogi szemléletében végre is diadalmaskodott a rendi gondolat a hűbéri társadalom felett, amely még nem ismerte ezeket a megrogzított formákat. A politikai és gazdasági következmények egyformán gyászosak: az ország elszegényedett, majd a mohácsi csatában leáldozott a magyarság középkori nagyhatalmi állása.

Verbőczy jogalkotása korszakos jelentőségű; a Hármaskönyv tartotta össze a nemesi Magyarországot az 1541-ben bekövetkezett három részre szakadás után. De társadalmi tekintetben mégis visszafelé fejlődést jelentett. Sajátságos mégis, hogy nem tudott áthághatatlán falakat emelni a nemesség és a parasztság közé. Később a XVIII. században a nemesség ezrével szegényedtek el és jutottak csaknem paraszti sorba, ugyanakkor az érdekes parasztság soraiból igen sokan kerültek

be a nemesi rendbe. Emlékezzünk csak a tömeges erdélyi nemesítésekre a fejedelmek alatt! A társadalmi felemelkedésnek egyetlen módja az volt, ha valaki polgári, vagy katonai érdemei alapján nemesi rangot kapott. Szabó István, aki a nemesség és a parasztság Verbőczy utáni viszonyát ismerteti, azt a helyes következtetést vonja le, hogy a magyar nemesség és a magyar parasztság a magyar törzsohöz egyforma testvérsége és ha a történelem során idegen elemekkel gyarapodtak, hogy a magyarság népi egyénisége veszendőbe ment volna.

Mit jelentenek számunkra ezek a fontos, tudományos megállapítások? Nem kevesebbet, mint azt, hogy a magyar nemzettest egysége, az „ur” és „paraszt” nem két elkülönített világ. A népiesség ma divat Magyarországon. Szorgalmas falukutatók nagy lelkesedéssel tanulmányozzák a magyar nép életét. Kodály Zoltán, a nagynevű zeneszerző kincseket bányászott elő a magyar népi élet mélységeiből és Bartók Bélával együtt megmentette az enyészettől a magyar nemzeti muzsikát. A népiesség ma jelszó és mint minden jelszó, ha túlzásba viszik, ártalmas lehet. A nép szellemi termékeinek megbecsülése ne ragadjon bennünket odáig, hogy az egész magyar művelődést népiessé tegyük. A népi művészet és műveltség a magas műveltséggel, a kiemelkedő szellemi termékekkel együtt az egyetemes magyar művelődés gazdagságát, differenciáltságát jelenti.

(—ány)

**Takarékoskodj
pénzzel,
anyaggal,
idővel!**

**Támogasd
a Vöröskeresztet!**

Az ilinkai hídfő védelme.

(Honv. haditudósító osztály Pogány György haditudósító.)

Napok óta tartott már a magyar hadsereg visszavonulása.

A bolsevisták szakadatlanul támadtak a könyörtelen hidegben. Jól kihasználták szövetségüket: a fagyot és a tomholó hóvihart. A gépkocsik elakadtak a hótorlaszokban, a hűtőkben megfagyott a negyven fokos hideget is elbíró fagyálló folyadék és az önműködő fegyverek nagy része fölmondta a szolgálatot. A hadsereg pedig vonult. Szakadatlan végeláthatatlan vonásban kigyózott a fehér hómezőkön, némén szenvedve az arcába vágó metsző szélről. Pihenésről nem lehetett szó. Aki megállt és megpihent: a szabadban fagyott meg.

A hadsereg útját a mi seregeink területén a páncélosok fedezték Alexejev-kánál. A visszavonulók zöme már messze járt. Amikor reggel öt órakor megszólalt a szovjet tüzéség. Riadózták a hadosztályt. Az ellenség a várost északnyugatról szegélyező dombvonulatokról sűrű oszlopban nyomult előre. Az előőrsek már elérték a Kateorális — a város szíve — felé vezető utat és véres tűzharcot vívtak a mieinkkel. A szovjet harckocsik sem maradtak veszték: a templom-teret lőtték. Az orvildészek is újból jelentkeztek. Reggel 9 órára tűzben állt az egész

város. Minden utca csatatér és minden ház erőd. A zsúfolódott parasztházak hatalmas fátylaként égtek és a falakon jég-esőként kopogtak a géppisztolylövedékek.

Kilenc óra harminc perckor a hadosztályparancsnok H. vezérőrnagy elhatározta a város kiürítését, miután a további ellentállás a nehezen védhető területen a rendelkezésre álló kevés emberrel és kevés fegyverrel reménytelen volt. Elrendelte, hogy a hadosztály képezzen új hídfőt Ilinka mellett, a Szosna hídnál. Megkezdődött a város kiürítése. Gépkocsik dühörögtek az u'akon és a nehéz vontatók alatt megrengett az utca kövezete. Közben a harc szünni nem akartó hevességgel folyt.

Ekkor motoros küldönc érkezett a hadosztályparancsnokságra.

— A város nyugati kijáratánál orosz gyalogság támadt.

Néhány perccel később a páncélos gyalogság és a légvédelmi gépgyűk már föl is vették a harcot. Nem telt sok idő bele és a kijáratot ismét biztosítottuk. Tíz óra után elértük az ilinkai hidat. A hadosztályparancsnok azonnal kirendelt harckocsikat a hid biztosítására és a szabad ég alatt maga köré gyűjtötte a tisztikart. A havat sűrű gomolyba kavarta a

szél, majd a magasba ragadta, hogy ismét szétszórja. A nap bágyadt sugaraival, alig tudott áttörni a piszkos szürke viharfelhőkön. Mély, nyomott csend várta a tábornok szavait. H. vezérőrnagy végignézett megfoglyatkozott tisztjein, aztán mindig nyugodt mély hangján megkezdte a tájékoztatást:

— Urak a páncélos hadosztálynak az a feladata, hogy minden erejével biztosítsa a többi hadosztály visszavételét, amelyek aztán a páncélos hadosztállyal együtt hátrábblévon vonalon kerülnek alkalmazásra. Előző feladatainkat a hadosztály szépen teljesítette, igen nehéz körülmények között: nappal támadva, éjjel visszavonulva, másnap más irányban támadva s éjjel újból visszacsoportosítva. A páncélos hadosztály olyan eredményesen harcolt, hogy K. hadtestparancsnok ur legteljesebb elismerését és köszönetét vivta ki magának.

A visszavétel nem vereség. Tisztán katonailag véve sokszor ilyen visszavétel készítenek elő csatadöntést. Ha például mi, akik mögött kétezer kilométer van, visszavonulunk néhány száz, vagy akár ezer kilométert télen — amikor az orosz kedvező időszakban van, mert szokva, edzve, vannak rá, mi pedig nem — azután pedig kihúzzuk olyan időszakig, amelyik megint a mi harcmodorunknak és felkészülésünknek kedvez, akkor a visszavétel nem számít, mert nem az a fontos, hogy területet foglaljunk el,

hanem hogy az ellenséget gyengítsük.

Elhallgatott egy pillanatra, majd így folytatta:

— Ötvenen vagyunk itt tiszték. Ha mi összeállunk és géppisztolyt veszünk a kezünkbe, nincs az a szovjet zászlóalj, amelyiktől meg kellene ijednünk. Tehát csak hidegvér kell. A magyar embernek pedig meg van az a tulajdonsága, hogy bírja idegzetet. Tehát saját személyes példaadással: kitartás! A mögöttünk visszavonuló bajtársaknak meg kell adni a lehetőséget, hogy elmenjenek. Mi mint képesített alakulat, sokkal könnyebb helyzetben vagyunk, mert ők gyalognak. Tehát addig biztosítjuk az utat és a hidat, amíg átjönnek valamennyien. De csak úgy tudjuk teljesíteni ezt a feladatot, ha először mi magunk mutatunk példát. A parancsnok, hogy a páncélos hadosztály megmaradt és az itt küzdő csoportja ezt az ilinkai hidat az utolsó emberig védje. Ezt a parancsot teljesíteni fogjuk.

Másnap reggel kilenc órakor jelentés érkezett: erős orosz harckocsikötélek támadják a hidat.

Az ellenintézkedések villámgyorsan követték egymást. Megerősítették a védelmet. Délben a hadosztályparancsnok kiment és megsejmelte az állásokat. A hid közelében épen akkor támadott a falu ellen két bolsevistákkal zsúfolásig megrakott tehérgépkocsi.

Páncélvadászaink megnyitották a tü-

Kaptuk az alábbi levelet a mult számunkban megjelent „Ballagás” című cikkre.

Kedves Főszerkesztő Ur!

Megdöbbenéssel olvastuk b. lapjában a „Ballagás”-t. Olvastuk előzőleg a Nógrádi Hírlap cikkét is — Legyintettünk rá! — „Egy fecske nem csinál tavaszt, egy varjú nem hoz még havat!” Nem kutattuk, hogy ki a „szőrös kezű”. Nem tartottuk érdekesnek, hogy vitába bocsátkozzunk a cikk írójával, mint ahogy nem vitatkoznánk azzal se, aki azt állítaná, hogy kétszerkeltő őt.

Csak most döbbenünk rá, hogy bizony az olyan olvasó előtt, aki a gyarmati helyzetet nem ismeri, nagyon különös színben tűnik fel a cikk alapján a gyarmati gimnázium vezetősége, tanári kara és ifjúsága egyaránt.

Nem, kedves Főszerkesztő Uram? A Nógrádi Hírlapnak, hál’ Istennek semmi köze sincs a gyarmati gimnáziumhoz, ennek a cikknek pedig még kevesebb a gimnázium lelkéhez!

Igazgatónk nem fogház-gondnok s mi tanárok se vagyunk porkolábjai. Volt diákjaink közül néhányan újabban is a Don partjáról a Mindenható trónusa elé „ballagtak”, mások benn tértek vissza, a tavalyi ballagók majdnem egy szálíg katonák s biztosak vagyunk benne, hogy az ideiek se lesznek hitványabbak.

Meghatódva olvastuk b. lapjában a két „ballagás” tarjáni szellemű sorait, de elégtétellel is. Ha itt lett volna a két cikk

írója, szintén meghatódva szemlélte volna 15-én délben ballagó diákjainkat, velünk, tanárokkal együtt gyönyörködött volna bennük s a jobb jövő biztatását olvasta volna ki a kisebb diákok csillogó szeméből.

Mit bánjuk mi a Nógrádi Hírlap busongó filiszter-filozófiáját. Mi tanárok is ballagunk tovább a magunk útján. A hétköznapi munkájában elfáradva lelkünk újra fiatalos lendületűvé válik, amikor egy-egy utolsó seregszemlést tartunk a ballagásokon. Dehogy is akarjuk mi azt megszüntetni, vagy valami rideg ünnepélylé átalakítani!

A ballagás őrségváltás is, hisz ekkor történik az intézet zászlójának átadása, ill. átvétele, vagyis a zászlókultusz egyik gyakorlati mozzanata.

A ballagás történetéről nem akarunk itt bővebben beszélni. Úgy érezzük, hogyha semmi hagyománya nem volna is, jogunk volna kezdeni, mert minden hagyomány kezdődik valamikor s miért ne kezdhetnénk el mi is valamit? S miért volna a ballagás csak a főiskolások joga?

Igenis, határozottan valljuk, hogy jogunk van, sőt erkölcsi kötelességünk minden olyan alkalmat kibaszni, amely az ifjú lelkét megalatja s a meghatódás keresztl helyes irányba tereli. Az élet rögző útjain hányszor gondolunk vissza az indításra! S mivel az indítás az iskola részéről mindig a nemes idealizmus je

zet. Alig egy-két lövés dördült el és a két teherautó megtorpant: az egyik lán- got vetett, a másik az árokba fordult. A vörösök azonban elszántan tüzeltek tovább. A hidfőnél álló egyik harcokcsink elindult az ut megtisztítására. A harc nem tartott soká: a támadókból hírmondó sem maradt.

Kora délután a vezérőrnagy csapatparancsnoki értekezletet tartott a hid fő- lötti dombon. A lankásról tisztán láttuk a páncéltörő lövedékek becsapódását a falu délnyugati szegélyén. Kisebb ellenséges csoportok is megkísérelték a beszivárgást a falu megkerülésével. Resch alezredes harcokcsiezredparancsnok nyomban parancsot kapott, hogy derítse fel: mire készülnek ott a bolsevisták. Utána röviden is m e r t e t t e a hadosztályparancs- nok a védelmi tervet:

— Ha bármilyen irányú támadás éri a páncélos hadosztályt a végző ellenállás a hid körül lesz. Ha kell, teljesen beke- ritve is megvédjük a hidat. Ha pedig nem kell védekezni, akkor előretör a hadosz- tály Alexejevka irányában, hogy a szo- rongatott német hadosztályok hátrajutását megkönnyítse.

Koromsötét este borult a hólepte falura. Nehéz géppuskákat hoztak maguk- kal és állást foglaltak a hiddal szemben. Az őrsök azonban észrevették és meg- kezdték a harcot. Golyószórók és gép- pisztolyok gyilkos tüzzel árasztották el a falut. Két óra hosszat tartott a tüzharc, amíg sikerült megtisztítani a házakat az oroszoktól. Közben fel kellett gyujtanunk

még néhány házat, hogy könnyebben szemmel tarthassuk a környéket. Lobogva, szikrázva égtek a háztetők és a világító lángtenger kísérteties óriás árnyékokat vetett az elcsendesedett házművekre.

Hajnaltól megtörtén minden előké- szület Alexejevka megrohanására. Min- denki tudta, már a feladatát, amikor újabb parancs érkezett:

K. hadtestparancsnok ur megtiltja a támadás végrehajtását.

A nap másik nagy eseménye had- seregparancsnokuk megérkezése volt.

A bolsevisták mind komolyabb erő- ket vonultattak fel az Alexejevka utat már nehéz tüzérséggel lötték és harcokcsi támadást harcokcsitámadás követelt. Resch alezredes előőrsét is megrohanták. Erre nyomban ellentámadást indítottunk. A vörösök meghátráltak és Resch alezredes üldözésükre indult. Kilőtt egy szovjet harcokcsit s csoportjával vakmerő lendü- letben Alexejevkaig tört előre, ott vissza- dobta a városból kibontakozó ellenséget és tekintélyes szákmánnyal érkezett vissza. Jelenetése azonban kedvezőtlen volt: hatalmas tulerő állt velünk szemben.

A védelem harmadik reggelén a had- osztályparancsnok végigjárta az előretolt állásokat. Itt találkozott hadseregparancs- nokunkkal. Mindketten megsemmisítették a védelmi előkészületeket.

Délben a felderítőjárőrök azt a hírt hozták, hogy immár minden oldalról óri- ási orosz tulerővel állunk szemben. Az éjszaka megindul a nagy és mindent el- sőprő támadás.

gyében történt, ezek az emlékek hány- szor tartanak vissza ballapésektől! Mi tanárok, akik annyi éven át készítgettük az életre a ballagókat, hogy adnánk még egy kis utatvalót, egy jó tanácsot, a meghatódás egy drága könnyét az életbe indulóknak.

Igaz, hogy ebben az évben kis vál- tozáson ment át nálunk a ballagás. De világért sem a Nógrádi Hírlap filozófiája alapján. A terv akkor már készen volt.

Azt a gondolatot vetettük fel diák- jaink előtt, hogy ne énekeljék az idegen- ből áttülett régi ballagó nótát, hanem csináljanak maguk újat. A tervet tett követte. Alig pár óra múlva az egyik jó muzsikus naturandusunk hozta az új dallamot, a másik a szöveget. Mire pedig eljött a ballagás ideje, még két eredeti műsorpont született: egy nóta és egy költemény. Az első próbálkozás annyiban nem fedte elgondolásunkat, mert a dallam nem volt magyaros. Ez azonban csak újabb bizonyítéka annak, hogy jó ezt a kérdést állandóan felszínen tartani, mert ime már ennyire beágyazódott az idegen dallam ifjúságunk fülébe.

De már hallottuk a következő nem- zedék megjegyzéseit: „Majd mi! A mienk már igazi magyar dallam lesz.”

Nagy elégtétellel olvastuk a tarjáni kereskedelmi ballagásának érdekes kezde- ményezését. Ime ott megint más szokás van kialakulóban. Micsoda kedves csokor lesz ezekből valamikor a jövő gyűjtőjének!

Igy fest hát nálunk a valóságban a hagyománytíprás!

Kedves Főszerkesztő Ur lapja, a gyarmati cikk írója „balkezes elvének lelki kártevésétől” óhajtja elzigitelni ol- vasóit. Mi is próbálunk segíteni ebben, mert elveink merőben ellenkezőnek a cikk írójával.

Hinni remélem, hogy Főszerkesztő Ur b. lapjában ad helyet soraimnak, hadd lássa mindenki, hogy a Nógrádi Hírlap cikke egyáltalán nem „közvélemény”.

Szivességeért előre is hálás köszö- netet mond a balassagyarmati áll. gimnázium idei „ballagó diákjainak volt osz- tályfőnöke:

Szász Lajos
gimn. tanár.

Meghívó.

Salgótarján Levente Ifjúsága 1943. évi május hó 23-án, vasárnap délelőtti 9 órai kezdettel a Főtéren a harcféren küzdő hős magyar honvédekért ünne- pélyes istentiszteletet vesz részt, melyre a város hazafias közönségét fisztelettel

Este megkezdődött az ellenség be- szivárgása. A falu szélén levő házakból géppuskatűz ballatszott. Az orosz tüzér- zég sem ma-adt tétlen. Szakadatlan tüze- léssel készítették elő a támadást. Az ese- mények most már filmszerű gyorsasággal peregtek.

A tűz mindkét oldalon percről perc- re fokozódott. Már nem volt ép ház a faluban. Mindenütt nappali világosságot árasztott a vörös kakas. A bolsevista ro- hamnak meg kellett indulnia.

8 óra 15 perckor parancs érkezett. — A szorongatott két német és egy magyar hadosztály áttörése sikerült. A páncélos hadosztály hagyja el este fél tí- zig Ilinkát.

A motorokat begyújtották és meg- kezdődött a falu kiürítése. Az utóvéd olyan hevesen tüzelt, mintha az egész hadosztály állt volna harcban. És ekkor a vörösök elcsendesedtek az utolsó előké- születeket tették meg a nagy rohamra.

Lassan a mi tűzünk is alábbhagyott. A lövegek az utolsó lövést akkor adták le, amikor már fölcsatolták a vontatóra. Gépkocsi gépkocsi után száguldott el lámpanélkül, néma csendben. Mindkét oldalról már csak szörványosan hallat- szott géppuskatűz.

9 óra 25 perc. Óriási robbanás ráz- kódtatta meg a falut: az ilinkai hid a le- végőbe repült.

9 óra 30 perc. Parancs szerint az utolsó gépkocsi elhagyta Ilinkát.

meghívja és szeretettel várja a Leventeparancsnokság.

Az ünnepség sorrendje:

1. Róm. kat. fábóri ünnepélyes szentmise.
2. Szentbeszédet mond: Korpás Ist- ván hitoktató.
3. „Hősi fohász” — elmondja Révay Ferenc ifjuvezető szak. p.
4. Hősi szobor megkoszorúzása.
5. Diszponálás.

Felkérjük a hősi halottak hozzá- tartozóit és a sebesült honvédbajtársá- kat, hogy az ünnepélyen jelenjenek meg és a részükre fenntartott díszhelyet fog- lalják el.

Hírek és különfélek

NEFELEJCS.

Hosszab ideig töprengtem, fűdöd- tem, beszéljek-e róla, a bájos nefelejcsről, a világbirodalom kékszemű gyermekéről? Ugy érzem, nem szereti, ha foglalkoznak vele, ha beszélnek róla — nézzétek mi- lyen szerényen huzódik meg a csőr- gedező patak partján, kis polgári virágos- kertek egyszerű ágyacskáiban, még a vi- rágkereskedés kirakatában is, lágranyi- tott, ámuló szemekkel, amelyekben a ta- vaszi ég kéklik.

Ha az ibolya a szerénység jelképe, a nefelejcs az ártatlanságé, az angyalok és gyermekek ártatlanságáé, ... nem is tu- dom miért nevezték el valamikor épp ne- nefelejcsnek? Ha engem megkérdeznék, ezt a nevet ajánlom inkább: gyermekszem.

Hiszen igaz: sok édes bájos költé- szet van a nefelejcs nevében is erről a szelid pillantású kis virágról könnyen el- hihető, hogy valamikor régen költőibb hajlandóságu időkben, bátran bízhattak rá üzenetet a szerelmesek, — a nefelejcs nem tesz hozzá, nem felejt el belőle sem- mit, mert az, akinek szeme ilyen kék, ilyen nyílt és ilyen csodálkozó, az csak tiszta lélek lehet.

És mégis a nefelejcsnél én, magam- ban, „gyermekszem”-nek hívom mint a patak, amelynek partján kivirágzott, ő is az égbolttól kapta színét. De őt annyira szereti az ég, hogy nem veszi tőle visz- sza, amit odaadott, nem kölcsönadja csu- pán kékségét, hanem ott is hagyja nála, mintha azt mondaná: csak te vagy, méltó a földön, hogy az én színeimet viseld, csak te nefelejcs és a gyermekek szeme. Mert más a többi kékszerű virág kéksége, más a felnőttek szemének kékje, mint a tié- tek, nefelejcs és gyermek. A ti pillantás- tok kékségében ott van az a harmatos ragyogás, az a medközelíthetetlen tiszta- ság, amely az én égi kékségemé, hiszen én is csak úgy kaptam színeimet, ahogy ti kaptátok tiétem. Én a Szűzanya kön- tősenek színét viselem és ezt a szint ad- tam nektek tovább, hogy pompázatok benne az Égi Szűz hónapjában, az év legbájosabb szakában, májusban és vi- gyázatok égi tisztaságára, te nefelejcs és ti, gyermekszemek...

...Ha ránk pillant a nefelejcs, vagy a gyermek kék szeme, gondoljunk arra, honnan kapta színét és szeressük nagyon... —y—n.

Áthelyezés. Dr. Antal Lőrinc ren- dőrfogalmazót Désre helyezték át. Alig egyévi itt-tartózkodása alatt úgy hivatali, mint társadalmi vonatkozásban szeretet és tisztelet vette körül. Távozását őszintén sajnáljuk.

Halálozás. Özv. Istók Józsefné, szül. Rudnay Mária folyó hó 11-én éle- tének 75-ik évében elhunyt. Temetése 13-án volt Rimaszombatban nagy részvét mellett. Dr. Istók Barnabás törvényszéki bíró és vitéz Istók Elemér édesanyjukat gyászolják a megboldogultban.

Búcsúzás. Désre történt áthelye- zésem alkalmából — az idő rövidsége miatt — nem tudtam elbúcsúzni kedves ismerőseimtől, ezután mondom isten- hozzádot.
Dr. Antal Lőrinc
m. kir. rendőrfogalmazó.

Az országos Szociálpolitikai Intézet munkaszkadalmája f. évi

május hó 23-án, vasárnap délelőtt 11 órakor Salgótarjánban az Ipartestület nagyteremében „Műsoros Munkáspihenő” rendez. Fellépnek: Szabó Ilonka a m. kir. operabaz. tagja, Bókay Antal, Porgrác Zoltán, Kutty Mihály, Zöldi Mihály, Jakab Gyula az Országos Szociálpolitikai Intézet Munkásakadémiájának hallgatói, Papp Ervin, vasesztetikus mint Dani bá. Kákonyi Ferenc, zománczó, segéd előadja Ábrányi: A koldus c. versét. A salgótarjáni üvegyár leánylevelei magyar tánccal adnak elő. A bányatársulati szalon zenekar Kéler Béla: Rakóczi nyitányát és Erkel Ferenc: Hunyadi László c. operából részleteket ad elő. A zenekart vezényli Vilezari Richárd. Műsorhemoród: Bognár József nyomdász. — Minden magyar munkást családostul magyar szeretettel vár a Munkásakadémia. B. lépőjegyek: Fenntartott hely 4 P, ülőhely 1 P, állóhely 50 fillér. Jegyek kaphatók a badiüzemeknél és előadás előtt a pénztárnál.

Bár gazdag lehetnék

mondja vágyakozva sok ember. Ez a vágya már a közeljövőben teljesülhet, ha egy három vagy másfélpengős államsorsjegyet vásárol. A húzás már **junius 8-án lesz.**

Főnyeremény:

40 000 arany P.

További nyeremények: 20 000 P, 10 000 P, kétszer 5 000 P, négyszer 2 000 P, hatszor 2000 P, harmincháromszor 1 000 P, stb., stb.

Az O.T.I. a munkásifjúság egészségének megővására az ország legszebb helyein nyaralókat létesített, ahol a gyengén fejlettek, vérszegények, idegesek, gümőkór-hajlamosak, vagy sokgyermekes családokból valók, nehéz testi munkát végzők találnak gondozást, gyógyulást. Ilyen helyek: Visegrád (Horthy t.e.p), Leányfalu, Máriabesnyő, Fenyvesölgy, Telkibánya, Királyháza, Gyergyószentmiklós, Szekály Hőgyész, Ba'atonlelle.

Támogasd a

Vöröskeresztet!

A Czája cirkusz f. hó 18. óta tart előadásokat a vásártéren. A kiváló műsorból különösen kiemelkedik Fatme, a csodálatos telepátikus képességgel rendelkező fenomen. Előadásait előrelátólag néhány nappal megtoldja. A városi menház szegényei és sebesült katonák a városbába szociális osztályán kiállított igazolvány alapján ingyen nézhetik meg az előadást.

M. kir. rendőrség starjáni kapitánysága. Szám: 1631—1943.

Felhívás a közönséghez

Több ízben előfordult, hogy főleg az ifjúság körébe tartozó kísérletezők által készített kis repülő modellek — az azokkal való kísérletezés során — indítási helyüktől elrepülve ismeretlen helyen értek földet és elvesztek. Ennek anyagi és erkölcsi vonatkozású kára igen érzékeny. Felhívom a város közönségét, hogy az esetleg megtalált repülő modelleket szolgáltatassa be a legközelebbi rendőrhatalomhoz, közszolgálati előjárásig, vagy a csendőrséghez.

Rendőrkapitányság Vezetője

Salgótarján, 1943. május 18.

A Szent Erzsébet Nőegylet népnepnapjára a mai napig a következő adományokat kaptuk: Dr. Baross József Bgyarmat 200 P, dr. Keimann Ernő Budapest 50 P, salgótarjáni Bányagazgatóság 10 csille szén, Róth Flóris Bpest 50 P, ifj. Heinrich Antal Budapest, zagyvapálfalvai üvegyár, Niederland Gyuláné 20—20 P, salgótarjáni Takarékpénztár 15 P, Zoltán Frigyes Bpest, Kuchinka Gyula, Marosvasky Bpest 10—10 P, Szántó 1 thermosz, Kile'er Béla 1 tá, Schreiner Jenőné 6 személyes kompótos készlet, salgótarjáni Üvegyár többféle üveg készlet, Varga Gábor 2 db srapnell hamu- és cigaretta-tartó, 2 db fa-disztárgy, Timaróczy Sándor 3 db tip-top lámpa.

Honvédeink hősi harcát segíti a hadigondozási bélyegek használatával.

Hirdetmény.

A magyar királyi Honv. Miniszter Ur 25345/1943. eln. 14 számú rendeletével hadiárvak, hadigymoltak, továbbá a 30 éves korhatáron aluli hadiövezetek részére a Fuchs Leó vezetése alatt álló vállalatok hadialapítványából tanulmányi segélyre, illetve ösztöndíjra pályázatot hirdet. A pályázni szándékozók érdeklődhetnek a városháza 10. sz. irodájában.

A Magyar Asszonyok Nemzeti Szövetsége és Leánykör helyi csoportja májusi kirándulást

rendez, melyre minden tagját családjával és vendégeivel együtt szeretettel meghívja.

Indulás május hó 27-én csütörtökön délután fél 2 órakor a „salgói kapu” től, kisvasúton Salgóra, onnan felőrás gyaloglás a menedékházig. Esti visszatérés Salgóról a fél 8 órai kisvonattal. (Az iparvasut használatát vitéz Jónás Ödön bá nyatelepi üzemfőnök szíves előzékenységgel engedélyezte.)

Vezető és előadó: k. Kraft A. adár bányaintéző. Jelentkezni lehet bezárólag kedden délig a kirándulás háziasszonyánál Milassy Mária Mansz főtitkánál (telefon 246 Menház u. 5), dr. Laczfalvy Ferenc bányabiztonsági tanácsosnál (telefon 82. Bányakapitányság Kassai sor.), Vég Kálmán könyvkereskedőnél (telefon 58 Fő-u. 64) és a salgói menedékházba (telefon 185).

Kérjük a jelentkezésnél a résztvevő személyek számát és az uzsonnára (kávé, kaláccsal együtt 2 P) vonatkozó előjegyzést is bemondani.

SALGÓTARJÁNI APOLLO MOZGÓ

Május 22-én szombaton 3, 5 és 7 órakor, 23-án vasárnap 1, 3, 5 és 7 órakor, 24-én hétfőn 3, 5 és 7 órakor, 25-én kedden 5 és 7 órakor. Izgalmas magyar kémdráma.

Akit elkap az ár

Főszereplők: Simor Erzs, Hidvéghy Vali, Somogyi Nusi, Dajbukát Ilona, Földényi László, Mihályffy Béla. Kiegészítésül: MAGYAR VILÁGHIRADÓ!

Május hó 26-án szerdán 5 és 7 órakor, 27-én csütörtökön 5 és 7 órakor. Gazdag kiállítás, pattogó zenéjű revü vigjáték.

CSÓKOLJ MEG

Főszereplők: Anna Lisa Ericson, Thor Modén és Ake Söderbom. Kiegészítésül: UFA és LUCE világhíradók!

CZAJA CIRKUSZ

IGAZGATÓ: ÖZV. CZAJA JÁNOSNÉ ÉS FIA CZAJA JÁNOS

a cirkuszok — cirkusza

Naponta telt házak nézik a delejes világvárosi attrakció műsort

Egy asszony
aki
mindent
tud!

Egy asszony
aki
mindent
megmond!

a titkok királynője

BAYER kapitány
csodamajmai

3 RISSAY
az akrobatika magas „C”-je

Moska & Randow
15 perc nevető orkán

2 Mädy
játék a halállal

Karmanow
kutya-revűje

HORVÁTH nővérek
a csontnélküli dámák

2 WONG FAY
a keleti ördögök

és még 6 attrakció

Zenét az egri „Dobó István” 14 honv. gyalogezred zenekara szolgáltatja!

Naponta 2 előadás pont 4 és 7 órakor
Vasár- és ünnepnap 3 előadás 3, 5 és 7 órakor!

Jegyelővét. a tolongás elkerülése végett d. e. 10-től a pénztárnál

Kerékpár megörzés

Gyermekek félarat fizetnek

Jó büffe

Salgótarjánba érkező és innen induló vonatok menetrendje

Érkezik			Indul		
	óra	honnan		óra	hová
személy	5.38	Losoncról	személy	5.41	Hatvan
			személy	5.59	Losonc
személy	5.58	Starján külső	személy	11.13	Losonc
vegyes	7.55	Hatvan	gyors	11.53	Budapest
személy	11.07	Budapest			
gyors	11.49	Losonc, Rozsnyó	motoros	14.37	Somoskőujfalu
motoros	14.35	Pásztó	személy	15.10	Starján külső
személy	15.07	Losonc	motoros	15.28	Hatvan
motoros	15.27	Somoskőujfalu	gyors	16.52	Losonc, Rozsnyó
gyors	16.50	Budapest	személy	18.15	Budapest
személy	18.10	Losonc	személy	18.30	Losonc
személy	18.27	Hatvan			

A vonatok menetrendjére vonatkozólag Salgótarján közönségének az a panasza, hogy Budapestre innen csak d. e. 10 órakor tud beérkezni, viszont délután 2 óra körül már indul is vissza a gyors

és személyvonat, tehát a nem passzióból utazó közönségnek alig van 4 óra ideje ügyeinek elintézésére. Kérjük az illetékesek segítségét a panasz orvoslására!

Üzenet a hadműveleti területről

Jászberényi László a Salgótarjáni Köszönbánya Részvénytársulat Karancs-keszi-Jendáknán alkalmazott bérelszámoló irodai állástjéről, aki a hadak után tisztelt lett, előlépett őrmesternek, leve-
lünk érkezett. A fiatal lelkes szívű hon-
véd őrmester, mindennapi gondoljai mellett a „Leventeifjúság” nevelésével, tanításával és oktatásával is foglalkozott idehaza.
Etesen a 7 és 8 sz. leventecsapa-
tok lökiképző főoktatója, irányító mes-
tere volt.

Messze vidéken híres lövész volt. Amire fegyverét felemelte, az hullott. A leventefiúkat tárgult pupillával nézték szem-
lélő előadásain a csodálatos lövéseket.

Künn a harctéren is gondolataival a leventefiúkat öleli körül, kikhez a kö-
vetkező sorokat intézte:

Vadkertty Béla bányatársulati tanító urnak, mint az Etesi községi levente csa-
pat parancsnokának a fiúk részére, onnan, ahol lassan jár a posta.

1943. III. 15. Szébb jövő! Kedves Fiúk.

A haza hívó szava messzire elhívott töltek, de a magyar szabadság szent ünnepe, hozzátok száll gondolatom. A messzi orosz síkságokon tanulja csak meg a magyar, a hazáját igazán szeretni

Örüljétek, hogy ti olyan áldott or-
szágnak lehettek a gyermekei, mint a szép Magyarország, ezért dolgozzatok ke-
ményen, magyar erővel, hogy áldott ha-
zánk még erősebb és boldogabb legyen.

A nagy család a nemzet. Benne szeretjük honfitársainkat, véráztatta ősi földünket, hősi történelmünket, édes anya-
nyelvünket.

A szovjet ezt a szent családi közös-
séget, a nemzeti életet akarja megsemmi-

síteni — ezért végezzétek szolgálatotokat lekiismeretesen azon a helyen, ahová Isten akarata áldott titeket.

A háború súlyát mindannyian érez-
zük. Érti az ország határain túl küzdő katonák éppen úgy, mint az otthonbogyott öreg szülő, testvér, feleség vagy kicsiny gyermeke.

A foglalkozásokon gondolatok néha néha ránk is — rám is.

A boldog magyar viszonylításig sze-
relettel köszönt mindnyájatokat volt ok-
tatókat Jászberényi László őrmester.

Ezt a levelet idekeltük a kirakatba, hogy eljusson a karancsmentén az ifjú palóc szívekhez.

Hit, erő, meggyőződés ragyog a le-
velből mindenki felé.

Köszönjük Jászberényi László bá-
nyairnok, leventeoktató s honvédőrmes-
ter üdvözlését s azt mi is viszonzjuk, s
üzenjük, hogy a magyarok Istene fiatal
életét óvja meg, mert itthon ifjú hitvese
a bő cső mellett virraszt imádkozva a
hős apának, piciny fiacskája felett, aki
családi életük első rózsája „primulája.”

Az etesi fiúk jókívánságait úgy
bisszük fokozni nem tudjuk, mert osztat-
lanul mindenkit, minden magyar katonát
határtalanul szeretünk, különösen a Hazá-
jáért élő, haló vitézeket.

Büszkék vagyunk katonátlétainkra,
akik a hadak után vérezve gondolkod-
nak reánk

Ez bizonyítja azt, hogy a földön a
legvonzóbb mágnes a Haza, ez a föld,
melyért küzdünk.

Őrmester ur jelentse a palóc kato-
náknak, hogy őket külön-külön büszke
kézzel üdvözlöljük.

SPORT

Magyarország-Svajc 3:1

A két nemzet labdarúgó válogatott
viadalán a magyar csapat így állt fel:

Tóth — Szűcs, Szalai — Sárosi III,
Olajkár II, Perényi — Kincses, Maros-
vári, Zsengellér, Bodola, Tóth III.

A külföldi lap tudósítások és a rádió
bemondó szerint kemény, de megéde-
melt győzelmet aratott a magyar csapat.

F. hó 23-án, vasárnap délután
fél 6 órai kezdettel az SBTC Kis-
pest csapatát látja vendégül Sal-
gótarjánban.

Előreláthatólag nagy küzdelem fog
folyni ezen a mérkőzésen. A jóképességű
kispestiek előreláthatólag mindent elkö-
vetnek ezen a mérkőzésen, hogy a baj-

noki tabellán bebiztosítsák helyüket.
Természetes, hogy az SBTC-nek ezen a
mérkőzésen is teljes erőbedbással kell
majd felvenni a küzdelmet, hogy jelen-
legi előkelő helyezését megtarthassa és
előlékítse az utat az esetleges jobb he-
lyezésre. Az SBTC jobb helyezése (va-
sárnap délig az 5. helyezett, 30 ponttal,
a Kispest pedig 10. helyezett 23 ponttal)
és a hazai pálya e önye SBTC győzelmet
mutat.

Jóslatunk 4:2 az SBTC javára.
Előmérkőzést délután fél 4 órai
kezdettel az SBTC ú. csapata játszik
Salgótarjáni FC csapatával. Ez a mérkő-
zés mátravidéki I. osztályu amatőr baj-
noki mérkőzés.

Értesítés!

Van szerencsém a n. é.
közönség szíves tuda-
mására hozni, hogy
Salgótarjánban a Lo-
sonci u. 15. sz. alatt

ingatlan-közvetítő irodát

nyitottam. Kérem az
érdeklődők szíves tá-
mogatását. Közvetítek:
föld, ház, ház hely el-
adását és vételét, vala-
mint föld- és lakás-
bérleteket.

Tisztelettel:
VAGÓ PÉTER
ny. útbiztos,
ingatlan-közvetítő.

Fiatalok O.T.I.-i biz- tosítottak figyelmébe!

Az Országos Társadalombiztosító In-
tézet a 14-től 18 éves betegség, öregség,
stb. esetére biztosított fiatalok biz-
tosítottakat, akik egészségi szempontból, vagy
szociális okból gyógyútdítetésre szorulnak,
1943. május 24-től szeptember hó 20-ig

2 hetes gyógyútdítetésben részesíti.
Jelentkezni lehet a munkahelyen,
vagy az OTI salgótarjáni pénztáránál
(földszint 3 ajtó) ahol a „jelentkezési lap”
is beszerezhető és a szükséges felvilágo-
sítást megadják.

Országos Társadalombiztosító Intézet
salgótarjáni kerületi pénztára.

IGMÁNDI KESERÜVIZ

Tavaszi újdonság
Szűcs-féle

„Vitamin Crém”

A legmodernebb elvek szerint készített VITAMINDUS
arckrém. Az arcbőr természetes tápanyagait tartalmazza
s ezért rugalmassá, üdév teszi és megóvja a ráncosodástól.
Szűcs-féle

„Bubi Arcszesz”

Megszünteti pattanásait és az arcbőr zsírosságát. Kapható
Sztios Róbert Magyar Korona gyógyszerár, Salgótarján

Rendőrbírói ítéletek légoltalmi kihágás miatt.

A m. kir. rendőrség salgótarjáni ka-
pitányságának büntető bírása Biheller Bé-
la kereskedőt 50 P (5 nap), Hraskó Ká-
roly üzletvezetőt 40 P (4 nap), dr. Schva-
bach László fogorvost 40 P (3 nap), Grün-
feld Lajos órát 40 P (4 nap), Szilágyi
Sándor keimefestőt 40 P (4 nap), Varga
József gyárimunkást 20 P (4 nap), Kepe-
nyes István Máv. inté.ét 20 P (4 nap),
Straszer Jenő sütősegédet 20 P (4 nap),
Csemnicai Istvánné sz. Gazdag Mária
cipész nejét 20 P (4 nap), Beria Ernő
gyári tisztviselőt 20 P (4 nap), Teltsch
Dávidné sz. Braun Olga kereskedő nejét
20 P (4 nap), Koch Józsefné sz. Gusvány
Ersebet tisztviselő nejét 15 P (3 nap),
Fehér Géza kereskedőt 15 P (3 nap),
Juhász János szikvízkészítőt 15 P (3 nap),
Jancsó József művezetőt 15 P (3 nap),
Esztergomi Géza munkavezetőt 15 P (3
nap), Ferenc Lénárdé sz. Medzihradsky
Elvira tanárnőt 15 P (3 nap), Illés Mária
tisztviselőt 15 P (3 nap), Vilheim Mór
pincemestert 15 P (5 nap), Bozó Sándor
napszámot 12 P (3 nap), özv. Kurucz Ist-
vánné sz. Bolyna Mária gyárimunkást 10
P (2 nap), Pászti János alkalmi munkást
10 P (2 nap), Horváth Ernő gazdasági
cselédet 10 P (2 nap), Klein Jakabné sz.
Goldman Regina gyárimunkás nejét 10
P (2 nap), Szekeres József kovácsmestert
10 P (2 nap), Ponyi Pál gyárimunkást
10 P (2 nap), Visnyár István gyárimun-
kást 10 P (2 nap), Simonyi Dezső gyá-
rimunkást 10 P (5 nap), Juhász Mihály
gyárimunkást 10 P (2 nap), Botos János
napszámot 10 P (2 nap), Botos József
napszámot 10 P (2 nap), Várszegi József
gyárimunkást 10 P (5 nap), Mede Jó-
zsefné sz. Papp Margit szobafestő nejét
10 P (5 nap), özv. Kersék Rezsőné sz.
Krizsányi Emilia háztartásbelit 10 P (2
nap), Botos Andrásné háztartásbelit 10 P
(5 nap), Botos Józsefet 10 P (5 nap),
Gáspár György mávaut segédisztet 10
P (2 nap), Hajdu Gáborné sz. Vranek
Iren kórházi alkalmazottat 8 P (2 nap),
Czencz Imre gyárimunkást 8 P (2 nap),
Csala János napszámot 8 P (2 nap),
Kovács Pálné sz. Takács Julianna gyári-
munkás nejét 8 P (4 nap), Oláh József
napszámot 10 P (2 nap), özv. Peteren
Samuné háztartásbelit 6 P (2 nap), Nagy
István gyári nyugdíjast 6 P (2 nap), Kon-
csek Antal gyárimunkást 5 P (2 nap és
Boros Józsefné gyárimunkás nejét 5 P
(2 nap) pénzbüntetésre ítélte, mert a elő-
írt elsőítétést nem tartották be.

Hirdessen „A MUNKA” politikai hetilapban!

Eladó a Késmárk-utca 8 szám alatti
ház, mely 1x1 szobás és 1x2 szobás lakás
és mellékhelységekből áll.

Tartsuk be szigorúan a légvédelmi előírásokat.

Hirdetmény.

1/1943 kgysz. A Somoskőújfalu volt
Urbé es Birtokosság a tulajdonát képező
és Somoskőújfalu község határában, elfek-
vő kb. 6 kat. hold kiterjedésű Kisbancs
Trachit kőbányáját 1943 évi június 1-től
kerdődő egymást követő hat évre nyil-
vános árverés útján bérbe óhajlja adni.
A kikiáltási ár 35 métermázsza buza, ille-
ve ennek ellenértéke. Bánalpengül az
árverés előtt 100 P teendő le. Árverési
ajánlatok szóban és írásban is tehetőek.
A Somoskőújfalu volt Urbéres Birtokos-
ság azonban fenntartja a jogát, hogy a 3
legjobbter igérő között szabadon választ-
hat. Az árverés ideje és helye 1943. évi
május hó 30 napja 17 órakor a somos-
kőújfalu gazdaköri helyiségben. Az ár-
verés eredményeképpen megkötött bérleti
szerződés Nógrád vármegye Közigazgatási
Bizottsága Gazdasági Albizottsága jóvá-
hagyása után válik jogerőssé. A jóváha-
gyott és részletes árverés és bérleti felté-
telek a Birtokosság Elnökénél megtekinthők.
Somoskőújfalu, 1943 május 14.

A Somoskőújfalu volt Urbéres
Birtokosság Vezetősége.

Vennék zongorát v. pianinót

sürgősen készpénzért.
Budapest, Pozsonyi ut. 1. Vi-
rágület Telefon: 11-59-34.

A MIT

ma megtehet, ne
halassza holnap-
utánra, mert június
8-án van a jótékony-
célú magyar királyi
állami sorsjáték ki-
zása, amelynek
főnyereménye
40.000 ar. P.
29.360 nyeremény,
420 000 P értékben.
A sorsjegy ára:
egész P 3, fél P 1.50.
A sorsjegy kapható
sorsjegydárusító-
nál és dohány-
tözsdékben.

Használja a hadigon- dozási bélyegeket.